

jemným dohledem zřízenců těch a zpravidla také zvláštními dozorčími orgány. Držbu svou může až do doby, kdy se zboží z obchodního domu vynese, sám anebo zmíněnými zřízenci uplatnit a znova se jí uchopit proti každému, kdo zboží vynáší a nezjednal si právní důvod vlastnictví tím, že zboží řádným způsobem od zřízenců koupil. Takového právního důvodu si stěžovatel dle zjištění nalézacího soudu nezjednal. Ujednání, k němuž mezi ním a B-em došlo, nebylo kupní smlouvou, k jakým se výhradně odnášelo zmocnění B-ovo, totiž smlouvou, že zákazník zboží od zřízence přejme a vypadající částku pokladně zaplatí. Předmětem ujednání bylo, že B. zboží na úkor své firmy ukradne tím, že vydá zboží stěžovateli bez vyhotovení poukázky na pokladnu a nezabrání stěžovateli, by se zbožím pod plášť ukrytým z obchodního domu neodešel. Částka 300 Mk, kterou stěžovatel B-ovi za to zaplatil, nebyla kupní cenou, nýbrž úplatkem za bezprávné zachování se B-ovo. Úmysl a jednání tohoto zřízence nesměřovaly k tomu, by zboží, o které jde, za sebou zadržel anebo sobě přivlastnil. Nesly se naopak za účelem, aby si je přivlastnil stěžovatel vynesemím z budovy. Jednání B-ovo samo o sobě omezilo se místně na vnitřek obchodního domu a nezpůsobilo samo o sobě stav, který předpokládá pojem zadržení a přivlastnění, t. j., že se oprávněnému — u srovnání se stavem, jaký tu byl před zadržením anebo přivlastněním — znemožňuje neb alespoň stěžuje, by se uvaroval ztráty věci svěřené. Přes jednání B-ovo zůstalo zboží v právní moci a v dosahu faktické moci majitele, který se mohl zboží uchopit kdykoli až do doby, kdy bylo vyneseno z budovy. Tato možnost právní a faktické dispozice majitelovy přestala jednáním stěžovatele, který schoval zboží pod pláštěm před zraky ostatních zřízenců a odnesl je, nezaplaciv u pokladny, z budovy, aniž mohl předpokládati a aniž předpokládal svolení držitele — vlastníka. Bezprávný účinek, o který jde, nastal tudíž teprve porušením držby vlastníkovy stěžovatelem, třebaže toto porušení držby umožnil B. tím, že porušil důvěru vlastníkem v něho vloženou. Zboží, o které jde, nebylo B-em zadrženo a přivlastněno, nýbrž stěžovatel je pro svůj užitek z držení vlastníka bez jeho svolení odňal. B. spolupůsobil vědomě při tomto odnětí tím, že dle zjištění nalézacího soudu — porušiv své povinnosti — k jednání stěžovatelovu svolil a nebránil mu, nýbrž vydal mu zboží, věda, že stěžovatel je odnese bez zaplacení u pokladny, tudíž bez svolení majitele. Zjištěné jednání stěžovatelovo zakládá proto při správném výkladu zákona zločin krádeže ve formě přímého pachatelství dle §§ 171, 173, 174 II. lit. a) tr. zák. Náhled stížnosti, že jde o spoluvinu na zločinu zpronevěry, jest mylným, a obžalovaný nemůže si stěžovati do toho, že nalézací soud v jeho jednání shledal pouze spoluvinu na — »prý B-em spáchaném« — zločinu krádeže dle §§ 171, 173 tr. zák., když dle §u 5 tr. zák. dopouští se téhož zločinu netoliko přímý pachatel, nýbrž spoluvinník a když nalézací soud nepřivádí k platnosti kvalifikace dle §u 174 písm. a) odstavec druhý tr. zák.

Čís. 1373.

**Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).
Ke skutkové podstatě přečinu dle §u 11 čís. 4 lich. zák. se nevyhle-**

dává, by závadným jednáním bylo využíváno mimořádných, válkou vyvolaných poměrů.

Zavadná činnost ve smyslu §u 11 čís. 4 lich. zák. může spočívatí též v tom, že pouze doprava děla se způsobem nekalým.

Při posuzování otázky, zda nastalo nebo mohlo v konkrétním případě nastati činností pachatelovou bezprávné zdražování zboží, dlužno bez výjimky vycházeti z výrobních nákladů právě onoho zboží, jímž pachatel pletichářsky nakládal, a zkoumati, zda na tvoření konečné, vůči tuzemským spotřebitelům uplatňované ceny zboží účinkoval nekalý způsob obchodování pachatelova ve směru vzestupném.

(Rozh. ze dne 22. listopadu 1923, Kr II 659/22.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu ve Znojmě ze dne 22. srpna 1922, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem pletich dle čís. 4 §u 11 zákona ze dne 17. října 1919 čís. 568 sb. z. a n. a přestupkem předražování dle §u 7 (1) téhož zákona — mimo jiné z těchto

důvodů:

Proti odsuzujícímu výroku pro přečin pletich dle §u 11 čís. 4 namítá stížnost dle čís. 9 lit. a) §u 281 tr. ř., že nekalým nebyl ani způsob nákupu, ani způsob stěžovatelova prodeje, nýbrž jen způsob dopravy zboží, a že stěžovatel svým jednáním nevyužítkoval mimořádných, válkou vyvolaných poměrů, jelikož jeho prodejní ceny byly u srovnání s cenami, v tuzemsku obvyklými, nejen přiměřeny, nýbrž namnoze nižší, než tuzemské ceny tržní. Nelze k vývodům přisvědčiti. Zákon o válečné lichvě vyžaduje využitkování mimořádných poměrů válkou vyvolaných jen v §§ 7, 8, 10 jako skutkovou známku deliktů tamtéž normovaných. Z toho, že na jiných místech tak nečiní, dlužno odvoditi, že ostatní skutkové podstaty v zákoně stanovené nevyžadují zvláštního zjištění takového využitkování poměrů, nýbrž že je toto po rozumu zákona již pojmově spojeno s jednáním rázu zákonem potíraného. Tak tomu jest i v ustanovení §u 11 čís. 4. Pokud jde o manipulaci obžalovaného s tabákem dlužno přisvědčiti nalézacímu soudu, který správně kvalifikoval toto jednání jako přečin pletich dle §u 11 čís. 4 zákona o lichvě. Za pletichy dlužno považovati jakékoliv jednání, které při převodu zboží z výroby do spotřeby dostává se do rozporu s požadavky hospodářské nutnosti a účelnosti a touto nekalostí účinkuje na ceny zboží ve směru vzestupném. Při posouzení, zda tu je taková nekalost, nezáleží jediné na okolnosti, zda je pachatel k obchodování živnostensky oprávněn; s hlediska spotřebitelstva může býti prospěšnou činností, t. j. takovou, která zboží zdražuje jen o tolik, kolik je nutno neb alespoň účelno, by zboží bylo přivedeno k spotřebitelům, i činnost osoby, k obchodování živnostensky neoprávněné. Zdali je prospěšnou a proto bezzávadnou v tomto smyslu, dlužno posuzovati dle toho, zda je činnost pachatelova k převodu zboží vůbec nutna neb účelná a zda nakládal v případě kladném pachatel se

zbožím způsobem, jakým jím nakládá obchod řádný, dbalý oněch požadavků. Podstatnou částí převodu zboží z výroby do spotřeby, tedy obchodu, tento převod obstarávajícího, je doprava zboží z místa výroby, po případě velkoobchodu, na místo spotřeby, při zboží cizozemské výroby pak též dovoz z ciziny do tuzemska. Třebaže způsob nabývání a způsob odbytu zboží jsou bezvadnými, může nekalá, bezprávná, pletichářská a proto s hlediska §u 11 čís. 4 trestná povaha činnosti pachatelovy v tom spočívat a příčinou zdražovacího účinku zákonem potíraného to býti, že d o p r a v a zboží děje se způsobem nekalým. Po této stránce nemůže býti pochybnosti o tom, že řádný, požadavků hospodářské nutnosti a účelnosti dbající obchod dopravuje zboží dopravními prostředky hromadnými ve množstvích větších jako náklad, nikoli jako cestovní zavazadlo, by takto dopravní náklady poměrně snížil, a že zboží dováží z ciziny cestami k tomu určenými, nikoli cestou tajnou a podloudně. Jest na bíledni, že tato nekalost dopravy (dovozu) účinkuje na ceny zboží ve směru vzestupném, jelikož doprava osob a osobních zavazadel jest poměrně dražší, než doprava nákladů, a podloudný dovozce domáhá se nejen náhrady za zmeškaný čas, nýbrž i většího zisku již pro nebezpečí trestu a ztrátu zboží v případě přistižení. Nelze proto shledati pochybeným právní názor nalézacího soudu, že zjištěná činnost stěžovatele — který jel za účelem nákupu poměrně malých množství osobně do Vídně a dopravil zboží tam nakoupené do tuzemska podloudně — vybočuje — pokud jde o tabák, z rámce řádného obchodování a bylo způsobilé, stupňovati cenu předmětu potřeby a zakládá tudíž přečin trestných pletich dle §u 11 čís. 4 bez ohledu na to, že ceny kuřiva tuzemského jsou autoritativně stanoveny. Pokud jde o ostatní předměty potřeby, stěžovatelem z Rakouska do tuzemska dopravené a zde dále zcizené, nelze sice souhlasiti s náhledem prvního soudu, že jednání obžalovaného tvoří skutkovou podstatu trestních pletich v technickém smyslu, jak zákon má je na mysli, nicméně jednání toto nutno kvalifikovati jako přečin řetězového obchodu, poněvadž obžalovaný jest na cestě přechodu věcí, o které se jedná, od výrobce k spotřebiteli článkem zbytečným, a včlenil se do věci zcela neužitečně a neprospěšně. Za tohoto stavu věci nebylo při obchodování těmito předměty potřeby třeba zvláště ještě zjišťovati, že činnost obžalovaného byla způsobilá stupňovati jich ceny, neboť řetězový obchod tuto způsobilost již pojmově předpokládá. Vzhledem k tomu, že každý řetězový obchod jest dle doslovu zákona zároveň druhem pletich, není třeba rozsudečný výrok v tomto směru opravovati. Pod cenami přiměřenými, za jaké se mají předměty potřeby dle účelu zákona dostatí do rukou spotřebitelů, rozumí zákon o válečné lichvě ceny, které převyšují výrobní náklady jen o režijní náklady řádného obchodu a o mírné zisky výrobce a řádných obchodníků. Zákon nerozeznává v tomto směru, zda jde o zboží tuzemské či cizozemské výroby. Při posuzování otázky, zda nastalo nebo mohlo v tomto případě nastati činností pachatelovou bezprávné zdražování zboží, dlužno proto bez výjimky vycházeti z výrobních nákladů právě onoho zboží, jímž pachatel pletichářsky nakládal, a zkoumati, zda na tvoření konečné, vůči tuzemským spotřebitelům uplatňované ceny

zboží účinkoval nekalý způsob obchodování pachatelova ve směru vzestupném. I nezáleží pak na tom, že za jiné zboží — lhostejno, zda tuzemské či cizozemské výroby — plativaly se, třeba i v řádném obchodě tuzemském, stejné nebo ještě vyšší ceny, než jaké požadoval pachatel. Není tu ani právního, ani hospodářského důvodu, by jako odměna za bezprávnou činnost, skládající se z podloudného dovozu a nekalého obchodování, připadlo pachateli rozpětí v cenách, které je výsledkem různosti poměrů výrobních v tuzemsku a v cizozemsku. Nelze proto pokládati za právně pochybené stanovisko nalézacího soudu, který přihlížel výhradně k tomu, že nekalou činností stěžovatelovou byly ceny zboží, podloudně jím dovezeného, jeho překupnickým ziskem bezprávně stupňovány, ponechávaje právem stranou výši cen, za jiné zboží téhož druhu v tuzemsku placené.

Čís. 1374.

Lesní hajní, ustanovení soukromým majitelem lesů, třeba byli k žádosti jeho vzati politickou správou do přísahy, nejsou bezpečnostními orgány, míněnými v §u 141 tr. ř. a nepoživají při domovní prohlídce, od lesní krádeže časově a místně oddělené, ochrany §u 68 tr. zák.

(Rozh. ze dne 22. listopadu 1923, Kr II 746/22.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného ro rozsudku krajského soudu v Novém Jičíně ze dne 7. července 1922, jímž byl uznán vinným zločinem veřejného násilí dle §u 81 tr. zák. a přestupkem §u 312 tr. zák., zrušil napadený rozsudek, sprostil obžalovaného dle §u 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro přestupek §u 312 tr. zák., v ostatním pak odkázal věc místně příslušnému okresnímu soudu, by ji znovu projednal a o ní rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnost obžalovaného H. sluší pokládati za opodstatněnu, pokud — dovolávajíc se zmatečního důvodu čís. 9 písm. a) §u 281 tr. ř. — dovozuje, že hajní G. a B. nevykonávali domovní prohlídkou, jejíž provedení stěžovatel zmařil, veřejnou službu. Stížnost nepostřehuje ovšem přesně podstaty otázky, o kterou jde, dokazujíc, že tu nebylo podmínek, za kterých lze dle §u 139 až 142 tr. ř. vykonati domovní prohlídku. Rozhodným jest jedině, zda byla osoba, v §u 68 tr. zák. jmenovaná, k úkonu, jejíž pachatel mařil, formálně oprávněna, t. j. zda spadá tento úkon v obor povinností a práv, která přísluší oné osobě dle služby, k níž byla ustanovena. Nezáleží však na tom, zda jsou konkrétní podmínky úkonu, o který jde, t. j. zda bylo předsevzetí jeho v případě, o nějž šlo, materiálně zákonným. Služebním úkonům formálně oprávněných činitelů dlužno se bez odporu podrobiti, ovšem bez újmy práva, stěžovati si na příslušném místě do materiální bezprávnosti úkonu. Jde tudíž o rozhodnutí otázky, zda spadá provádění domovní prohlídky u stěžovatelů v obor oprávnění (povinností) svědků G-a a